

Referat - Rådsmøte 10.10.24

Tid: 12:00-16:00

Sted: Vitaminveien 4, Helsedirektoratet, 0483 Oslo

Til stede:

Berit Brørby (leder), Stian Slotterøy Johnsen (Frivillighet Norge), Jan Hjelle (Husbanken), Aina Strand (HOD), Heidi Gautun (NOVA/OsloMet), Arne Halaas (Pensjonistforbundet), Anne-Cecilie Kaltenborn (NHO Service og Handel), Anne Gamme (KS), Jan Davidsen (Pensjonistforbundet), Asle Gjermundrød (Senteret for et aldersvennlig Norge)

Pga høringer i finanskomiteen og andre oppdrag var ikke alle til stede hele møtet.

Sekretariat:

Wenche Halsen og Olav Sæbø (referent)

Presentasjon av deltakerne i Rådet

1. Godkjenning av innkalling og saksliste
 - a. Ingen merknader.
2. Godkjenning av referat fra møtet 29.08.2024
 - a. Godkjent:
merknader Sigbjørn S hadde falt ut av referatet. Er rettet opp.
3. Velkommen til nye rådsmedlemmer
Heidi Gautun (OsloMet)
4. Saker til behandling

Sak 32/2024 – Statsbudsjettet 2025 (Lagt frem 7. oktober.)

Rådets medlemmer la frem sine synspunkter på budsjettet sett ut fra et aldersvennlig perspektiv.

Frivillighet Norge:

- Momskompensasjonsordningen må regelstyres. Stor og viktig sak for sektoren. Problem: Først i desember får en vite om en får kompensasjon for året før. -> Usikkerhet.
- Organisasjoner-frustrert over manglende satsing på at de skal bidra inn i BTH reformen. Ikke noe særlig rom for det. Ikke søkbare midler i budsjettet. Opplever store behov, og blir pekt på som en del av løsningen.
- Frivillighetssentraler får litt midler, men en når ikke frivilligheten gjennom disse.

Husbanken:

- Positivt at rammen på investeringstilskudd økte med 250 mill.
- Ambisjon om å være med å finansiere 1500 heldøgns plasser

- 3,1 mill: FOU: aktivitet knytta til eldreboligprogrammet.
- Videreført styrking på post 78. Her ligger også aldersvennlig konseptet.
- 50 innovasjonsprosjekt gående i fellesskap med kommunen.

Utfordringer:

- Må ha oppdaterte prognoser etter at alle kommunestyrevedtak er fattet.
- Husbanken stiller med halvparten men kommunene må ha mulighet til å stille med resten.
- Møte med Vestre: Innovasjonsmøte, verktøykassa må utvides. Ikke bare sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Må ha flere verktøy.
- Generelt: Lånerammen kunne gjerne vært styrket.

Oslo Met:

- Alle gode tiltak trenger penger. Kan ikke spare penger nå.
- Bevilgninger for tre år, kommunen skal implementere og videreføre. Mangler ofte midler til videreføring etter tre år
- Arbeidsbelastningen i helse må reduseres. Mange motiverte nye medarbeidere slutter i tjenesten etter relativt kort tid. Dystert.

NHO:

- NHO opptatt av beskatning og privat eierskap
- Service og handel: Bekymret for å få tak i folk. Økte bevilgninger til arbeidsinkluderings tiltak.

Positivt:

- Arbeidgivere er villig til å ta inn folk med lite utdanning og kompetanse
- Intensjon om et fradrag som treffe de med lavest inntekt.
- Viktig styrking av arbeidslinja. Virkemiddel for å få folk i jobb i stedet for ta mot trygd.

KS:

- KS kommer ikke til å be om mere til ekstra tilskudd. Mål at kommunerammen skal tilføres mere penger. Legger vekt på muligheten kommunen har til å sette i gang tiltak
- Kommunene har økte kostnader på 10 mrd, pga. renter og mindre inntekter.
- Utleietilskudd: Ikke tatt inn igjen. Påvirker boligfeltet.

Pensjonistforbundet:

- Positivt:
 - Økt tilskudd på 10,5 mill. Trygghetssak, avdekke overgrep og vold mot eldre på institusjon. Tema er tabubelagt. Norge er langt fremme med å sette dette på dagsorden. NTNU viktig i arbeidet.
 - Vaksinasjonsprogram for utsatte grupper.
 - Eldrerådsopplæringen videreført
 - Pensjonstilskudd fra staten følger prisstigningen
- Skuffet over tildelingene til kommunene. Kommunene burde fått mere. Pensjonister er store brukere av kommunale tjenester
- Bekymret: øket belastning på pleie og omsorg pga. økt levealder

Departementet ved Aina presentere tallene som berører senteret og rådet direkte.

- Penger til digitalisering – HOD peker på Senteret, digital inkludering, bevisgjøring, opplæring, utadrettede aktiviteter. Kommer oppdrag i tildelingsbrev. Forslag til organisering?
- Videreført fjorårets bevilgninger til senteret. Et kvalitetsstempel. Får mye igjen for pengene.
- Eldrerådskurset, driften og programmet videreføres
- 2,1 mill til HDIR for utgreiing av aldersvennlig arbeid. Monitorering. Indikatorer på aldersvennlig samfunn og aktiv aldring. Internasjonal rapportering. Jobbes med indikatorer. Både nasjonale og noen regionale.
- BTH reformen: Investeringstilskudd, 23 mill til gjennomføring/implementering. KS involvert. Pengene til programmet kommer herfra.
- 2 mill til en satsing på frivillighetsarbeidet.
- 2 mill til Husbanken? (usikker på denne)

Sak 33/2024 – Digital inkludering

AG presenterte innsikt i hva som gjøres i våre naboland Sverige og Danmark. (Se egen presentasjon)

Kommentarer:

- Norge er allerede et av Norge verdens mest digitaliserte land. (Jfr Den nye nasjonale digitaliseringsstrategien.)
- Tilbudene er fragmentert! Mange ulike leverandører/tilbydere av tjenester. Hvor finner man dette? Hva er tilbudet i mitt område?
- Må se mere helhet i tilbudet enn i dag. Hva må til for å få folk på nett. Basic skills. Må fjerne frykten for det digitale. Ikke alle har eller har råd til nett og utstyr.
- Viktig med ressurser for de som hjelper andre: Fullmaktsløsninger. Erfaringer fra pandemien, koronatelefonen, må vite et sted å oppsøke der en kan bli penset videre til riktig instans.
- Folk er redde for svindel. Sikkerhetsaspektet må inn. Mange private markedsførere seg sterkt innen sikkerhet. For å tjene penger. Selger også løsninger folk ikke trenger?

Hva er konkret gjort i Norge ref den digitale handlingsplanen; "Auka inkludering i et digitalt samfunn"?

Sak 34/2024 – Perspektivmeldingen

- Notat til meldingen krympes litt. BB/WH redigerer dette.
- Rådet sender inn notat på perspektivmeldingen. Tar inn en del av innspillene.
- Rådet melder seg på til høring i de mest aktuelle komiteene. Eventuelt sende skriftlig høringsinnspill.

Sak 35/2024 – Pensjonistenes levekår 2024 videre.

Rapport fra Pensjonistforbundet om elders levekår og inntekt.
Presentasjon utsettes til neste møte

Kort om hovedpunktene: (JD)

- Større og større forskjellere i økonomien til pensjonistene. Nyer pensjonister har høyere beregningsgrunnlag. Nedgang i kjøpekraften år for år.
- Bekymringer i hht BTH: Bosituasjonen, leiemarkedet mm . Pensjonister har ikke økonomi til å investere i nye boliger. Pensjonistene må ha et løft for å klare løpende utgifter. Høye renter skaper problemer. Vil kunne hemme gjennomføringen av BTH reformen.
- Forskjeller mellom kvinner og menn. Menn har bedre grunnlag for å kunne tidligpensjonere seg.
- Frysing av etterlatte pensjon. Utgiftene fortsetter, men inntektene blir borte.
- Rapporten viser ikke revlosjonerende nye funn, men viser vi er på veg i feil retning.
- Pensjonister, serlig de med lavere pensjon har nedgang i kjøpekraft.
- Menneskerettsinstituttet sier 30 % har opplevd vold, 40% i tjenestene er underernerte. Må ha et løft.
- En del med velferdspolitikksiden det må tas tak i.

Mer om rapporten, tall som ligger bak, og hva om verste scenario slår til? Henger sammen med BTH. Presenteres på novembermøtet.

Sak 36/2024 – Aktuelt fra rådsmedlemmene

Kort runde med saker fra de enkelte medlemsorganisasjonene som er viktig og relevante for rådet og senteret å ha kunnskap om.

- Kommunenes utfordringer? Hva bruker kommunene personellet til. Mye en til en til yngre brukere fjerner ressurser til eldre. Hvordan behandles de mest skrøpelige innenfor rammene av BTH. Spesialisthelsetjenesten: Spissing i forhold til å ta vare på den valige helsetjenesten og de eldre? Tannhelse: Sårbare grupper må prioriteres over unge uten behov.
- Prioriteringer: Hvor store reformer kan vi ha med fallende inntekter for staten. Hvem trenger tjenester mest, hva kan den enkelte gjøre selv.
- Viktig å få folk i arbeid. Bygge opp arbeidskraft. Hva kan frivillig sektor bidra med, under forutsetning av at det fortsatt er frivillig. Hvordan organisere på en god måte.
- Positivt med penger til arbeidsmarkedstiltak, i regi av NAV. Trenger utviklingsprosjekter, pilotprosjekter der kommunene kan ta ansvar. Fikk ikke gjennomslag for støtte til arbeidsmarkedsforsøk for ungdom.
- Tidligpensjon, AFP forsterker alle ulikheter i pensjonssystemet. De med lavest pensjon har heller ikke mulighet til å ta ut AFP eller opptjene full pensjon.
- Eldres formue har hatt stigning pga bolig, men formue og kjøpekraft er ikke direkte sammenhengende.
- Arbeidsmarkedstiltak som får de helt utenfor og muligheter sett i lys av utfordringer med manglende arbeidskraft. Må ha piloter. Mange trenger ikke helsehjelp, bare hjelp. Etterspørselen etter hjelp i hjemmet, vil gi grobunn for svart arbeid, arbeidslivskriminalitet, som igjen går ut over de svakeste. Er en gryende oppvåkning innen feltet.
- Pensjonsreformen handler om å få folk til å stå lengre i arbeid. Hvordan legge til rette for at eldre kan lære opp yngre.
- Tørn prosjekt.
- Informasjon om ulike konkrete prosjekter som jobber for å få folk inn i arbeid. Presentasjon på julemøtet.
- Hva med godene til friske eldre i fullt arbeid ? Er dette noe som bør ses på? Justeres?

Sak 37/2024 – Oppdatering fra Senteret.

- 22/10: Nasjonal konferanse: Bo trygt hjemme

- 29/10: Webinar: Innbyggerdialog – Spørreundersøkelse og apper
 - 5/11: Konferanse: Sammen for et aldersvennlig Norge
 - 14/1: Webinar: Hvordan vil demografiendringene påvirke samfunnet
-
- Rapport/artikler fra SSB : Seniorer i Norge. Ny sammenstilling av tall. Presenteres på frokostseminar i februar. Laget pga behov for tall og innsikt. Oppfølging av rapport fra 2010.
 - Eldreuke: Oppdrag i BTH. Fins allerede i mange kommuner. Samler bakgrunnsinfo. Hva er behovet og ønskene.
 - Eldrerådsopplæringen: Ledersamling. Basert på tilbakemelding fra tidligere kurs. Utarbeider nytt kurs
 - Konferansen i nov.
 - Fagskolen Kristiania. Vil ha aldersvennlig på agendaen.
 - Internasjonalt: samarbeid med WHO.

Sak 38/2024 –

Møter til høsten:

- 05.11 (kort møte etter konferansen)
- 28. november møte med middag

Møter 2025 – første halvår

- Forsagl til datoer for møter i rådet sendes ut
- Rådsmeldmmene melder inn datoer for relevante konferanser

Eventuelt:

Heidi Gautun (OsloMet)

Nytt stort prosjekt: Enabeling aging in place (orientere om dette ved senere anledning)